

PERIÓDICH VERMELL

SALUT PÚBLICA ## INTERESSOS POPULARS ## ARTS Y LLETRAS

PREUS DE VENTA
 25 exemplars. Una pesseta
 Cada número. 2 quartos
 Surt a llum ab tota regularitat á lo menos una vegada cada setmana

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 96 - RONDA DE LA UNIVERSITAT - 96
 BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Tot Espanya, portat á domicili. . . . 8 rals trimestre
 Països de la Unió Postal. 16 id. id.
 Dona números extraordinaris sempre que ho demanan las circunstancias

LO PLOR ETERN

TRADICIÓ DEL CASTELL DE ROSANES, SEGONS LOS VELLERS
 (Acabament)

—La sombra de don Ricart,—crida 'l comte senyantse y tornantse de pell de gallina.
 —¡Joseph, María, Jesús!—exclama en Cucut sense pararse per hont comensava.
 Lo majordom, que no tenia res de Gonzalo ni de Cid, al sentir xarramenta á prop seu deixa 'l cávech y se las pica á tot drap cap á sa casa.
 —¡Oh Cucut, Cucut!—diu Radolí,—es la sombra, sí, que surt per impedir l'enllás de duas rassas que sempre s'han dut tirria. Si avans de las dotze no hem comés lo segrest, estém perduts... Ja pots dir qu'hem begut oli.
 —¡Ah!—crida 'l criat que ab l'ideya d'anar á can Taps no hi vol sabé res.
 —¡Sí, sí; caminém, volém!—diu lo comte, y 's posá á gambar de una manera que haguera donat enveja al mes pintat andarín.
 —Quina pó que teniu de fer salat!
 —¡Sí, adórmet!
 Son á pochos passos del castell quan se 'ls apareix altre vegada lo fantasma, aixó es, lo majordom en camisa.
 En Cucut fa un crit d'esglay y toca pipa en rera.
 Radolí fa un moviment de sorpresa; recula... (deu esser per pendrer una furiosa embestida...) fa una contracció horrorosa com si hagués begut una purga, va per desenvaynar l'espasa que li costa mes que 'l mont; clava un ¡reira de neu! capás de aplanar una montanya y cau de ancas á sobre mateix del producte d'una bona digestió...
 —¡Favor, socors!...—cridava 'l comte tot espatarrat.
 ¡Pobre guerrero!... Lo deixan sol, ert, en la

agonía mes febril. Lo silenci mes complert lo rodeja; la fosca mes horripilant lo volta. Abandonat en aquell lloch y al estar de sers d'altra tomba, crida com un esperitat ¡pobre comte! Oh dols ayman que en aras del amor has rebut una estuba de primo cartel-lo, fent lo peix una miqueta, y ara caus sobre un cataplasma que t'ha posat á tall de gos que te 'l brom!... Al cap d'un rato estira 'l coll y... ¡horror! veu venir en vers ell una récula d'altres fantasmas ab llums de ganxo á la má.
 L'esferhiment del comte no 's pot explicar. Se aixeca de un bot, se corda l'angarina, treu ab un esforç titánich l'espasa de la vayna y ab un crit de ¡camas ajudeume! se clava á corre com una locomotora.
 En Cucut, que habia fugit, apiadat dels crits que llensava en Radolí, anava á socorrel quan sent un clech clech fatídich que no 'l tranquil·lisa massa; y tot d'un cop ¡plaf! cau tan llarch com es, derribat per un bulto que li ha passat per entre las camas. Es en Radolí que, corrent, ab la vayna suelta, á copia de donarli patacadas al últim l'ha entrebanat fentli fe un cabussó de primera á lo Tony Grice y anant de passada á fer palos rodolant ab las camas del seu patje, que malehida la gracia que li ha fet.
 ¡Quadro espelusnant!
 A l'un costat en Cucut, ajegut de boca terrosa y besant la santa pols. A l'altre 'l comte, que, entre la mullena y la pols s'ha posat com una sardina enfarinada. Y mes enllá l'infant esbalotant lo barri, també enfarinat, y xato de resultas de la cayguda.
 Pero la sorpresa va sé quan van veure que 'ls fantasmas no eran tals, qu'era la familia del majordom que venian á socorrels en camisa, puig estavan roncant al sentir los crits.
 Los aixecan, los ajudan á espolsarse, y després de las gracias y demés cumpliments tornan á cempendre la via arribant al castell als pochos moments.

En sent allí trukan de un modo especial: tres pichs y repicó. Surt á obrirlos la porta secreta una duenya que era la confidenta, y sens dirlos ase ni bestia 'ls deixa la porta franca. Nostres personatjes entran de sopetón y esperan al jardí. Al poch rato compareixen dos patjes ab dos caballs de regalo dihentli:—Vent y pensament! —aquesta era la consigna.
 Després, acompanyada de duas criadas, compareix la bella Clotilde, vestida de blanch, y tota... d'alló de pits... vamos, vull dir que 's debia haber descuydat la cotilla.
 Aquí de las emocions y paraulas dolsas.
 —Cor dols—diu 'l comte abressantla.
 —Sucre candi de la meva tos!—li respon ella.
 —¡M' estimas?
 —Oh, molt. Ab efusió: ab bogeria... pero, fas una furtó de quisca, que no s'hi pot tenir cara...
 —¡Au! Ja t'ho explicaré tot; y agafantla per la cintura la munta... á caball disposantse á marxar de pet.
 Pero la sort no ho va voler així.
 Lo papá de la tocaya que 's debia senti de tot, s'alsa del llit en camisa, agafa una vara de freixa, y sortinloshi de tras cantó 'ls clava una tunyina sin par que va fer guillá á n' en Radolí per sempre, y á n' ella li va posá una esquena com un sant Llátzer.
 L'infant, al veurer acció tant inícua, diu que va exclamar:
 —¡Avi vell! ¡has fet salat per impedir la patota!
 Y 'l noble papá de Clotilde, al sentir semblants paraulas, agafá al tendre angelet de Deu pel ganyot y li feu dí ¡sabaté! en mitj d'un ¡jenguée! ¡jenguée! que feya enternir las solas de las sabatas!

 Conta la tradició d'aquells entorns, que 'l dia dels ignocents, tot 'l qui pugí á visitar las

unas del castell de Rosanes, sentirá clar lo plor d' aquell infant...

Encara que alguns diuen si sol encauarse per allí un gat masqué com una llebra.

J. GUINART

LO QUE HA DE FER CATALUNYA

Qua van creixent las onadas en lo desfet temporal, y palpables las tenebras ne fa lo cel endolat; lluny lo port, sens esperansa d' arrencar sa presa al mar que mostrantli l' fondo abisme l' espera y crida udolant, los mariners no desmayan ni s' aturdeixen cobarts, ni pregan com débils donas; ardis, serens y arroixats, ab cor varonil y enter mes que sa vida, ab afany ne lluytan ab la tempesta pera defensar sa nau; no de traïdor, cara á cara; illuminats per lo llamp, retrunyint lo tro horrorós, monts d' aigua sobre son cap, á sos peus la tomba oberta y la mort al seu devant, contra tots los elements ne sostenen lo combat...! Y si la impotencia 'ls lliga, y si son valor no hi val, com qui compleix son deber y morir ab honor sap, ab un somris de despreci en sos llabis, á la mar se n' ensorran al abisme fentlos de caixa sa nau.

Catalunya, nostre patria, qu' es la patria del treball te una nau, que s' diu Industria y á fe qu' es hermosa nau. Ab constancia y ab fermesa á forsa de temps y d' anys, que la nau fos respectada y benivolguda ha lograt, y l' porvenir de sos fills ab ella te assegurat. ¡No li te; no! s' ho pensava! puig quan ab los seus afanyes se creya arriuar al limit mes cumplert y mes cabal, los odis y felonias, tot lo vil y tot lo baix del rencor y de l' enveja, récurrent á malas arts, alsaren contra la Industria, contra la pobreta nau, la tempestat mes terrible, lo mes desfet temporal, pera enfonzarla per sempre per que no ressurti may. ¡Qué ha de ferne Catalunya devant d' aqueix atentat que de lo seu front li roba la perla que mes ne val, conquistada pels seus fills ab las armas del treball? s' ha de resignar ab calma te de queixarse cobart? s' ha d' arrossegat humilt que l' escoltin demanant...? ¡Catalunya no es nascuda per pregar, ni ho ha estat may! Del qu' ha de fer, en sa historia té exemples á cada pas, y l' que fan los mariners li n' pot servir de mirall. En que sombra de esperansa no n' hi puga quedar cap, en que un refugi no trovi, altiva, serena, audás, no de traïdor, cara á cara, com compleix ab valor franch, contra la tempesta impia, contra la maror fatal, te de lluytar en defensa de la seva hermosa nau; y si lo seu ardiment de res no serveix ni val, Catalunya qu' es valenta, que de ser honrada n' sap, com lo guerrer s' enmortalla de sa bandera ab lo drap, ab un somris de despreci á sos contraris malvats, al ensorrarse la Industria qu' es la seva hermosa nau te de sucumbir ab ella, ab ella s' te d' ensorrar.

Rosendo ARÚS y ARDERIU

A Martorell hi ha duas societats corals. Per segons qui, la una compleix ab Deu y l' altra ab lo dimoni.

Y á qué es degut lo mereixer un concepte tan distint? se dirán vostés com es natural y lo mateix, que se n' ocorregué á nosaltres al enterarnos. Donchs be, ara 'ls ho dirém. La pri-

mera que no sabém quin nom te y en que vingui al cas no hem fet cap medi per saberho, está composta de individuos que poden servir de modelo als mes compungits membres de la Joventut católica ja que fins pera estrenar lo seu pendó varen anar á benehirlo nets de roba y de pecats, puig habia precedit á tan augusta ceremonia la no menos patética de cortesans y combregar un per un y ab tanta religiositat, que á ne 'l rector, á ne 'l vicari y al acompanyament de devots, ó sian als comparsas de ambos sexes, los hi queya la baba de gust, de content, de satisfacció y no sabém si d' alguna altre cosa.

Vegin si tenen d' estar aquells minyons en gracia de Deu. ¡No faltaria sino!

Y l' altre, dirán, ¿qué ha fet perque la jutgin d' una manera tan diversa? ¡Oh, l' altre! l' altre te per títol *El Porvenir Martorellense* y ara fa dos diumenjes acompanyada de son director que es lo reputat mestre don Pere Riba, va recorre los carrers de Martorell fent una capta á favor de las víctimas del carrer de Amalia, que produhí siscentos rals. Després ab molt d' acert, pera fugir de las comissions oficials en las que per obstacles tradicionals, sempre hi figuran en primera ratlla certs elements que no mes miran pels seus y per casa, encarregá la repartició á una societat que si fa caritat no la pregon a só de tabals puig está persuadida que aixís sols compleix ab un deber. La repartició está ja feta y la societat coral indicada y 'ls desgraciats socorreguts saben que s' ha fet ab justicia y equitat. Donchs ja veuen lo que fan las duas societats corals de Martorell. La una s' gasta 'ls diners pera major honra y prosperitat de la iglesia y l' altre n' arreplega pera afavorir als seus companys de treball, víctimas de una horrible desgracia.

Aixís ja s' comprén que, segons parer de las ratas de sagristía, la primera estiga en gracia de Deu, y la segona... ni 'ls mils.

Acaba de celebrarse á Paris un banquet dintre 'l peu de una estatua.

Aquesta grandiosa estatua, que regala la república francesa á la dels Estats Units de América, será la mes gran que hi haurá demunt la terra, y representarà *La Llibertat iluminant al mon*.

Tindrà quaranta dos metros de alsada; es á dir, mes de duas vegadas la casa mes alta de Barcelona.

Está destinada á fer de farola á Nova York, ahont lo govern ha designat ja un islot á propósit pera ser colocada.

Al quedar la figura llesta fins al genoll, que mideix 15 metros de alsada, son autor Mr. Bartholdi ha volgut celebrarlo convidant á un banquet á varios periodistas de Paris y del extranger, y ab aquest motiu se reuniren mes de vint personas pera dinar dintre 'l peu de la estatua.

Dintre de un any quedarà acabada, y en lo próxim centenari de la independencia nort-americana tindrà lloch la inauguració de aquesta grandiosa obra de art, que tan eloquentment parlará á través dels sigles dels adelantos del en que vivim, del sigle XIX.

Lo governador civil de Guadalajara ha negat als federales de allí l' autorisació que tenian sollicitada pera constituir un círculo pera la cultura moral é intelectual del poble.

Alguns periódichs s' escandalisan de aquesta *gubernadora*.

Homes de Deu, aixó es molt natural.

Si 'l poble comensa á agafarlas pe 'l cantó de voler saber lo que li correspont, ¿ahont anirian á parar la fusió, la confusió y la infusió de tants polítichs com viuhen ab l' esquena drete á la salut del ruch que volta la sinia?

Quan lo poble s' espavilli per no fer mes de bastaix, los que fan ferli esqueneta se n' anirán daltabaix.

** **

L' alcalde de Calahorra no ha donat permis pera publicarse en aquella localitat un periódich que debia dirse *El Pimiento*.

Expansions fusionistas.

** **

Aquesta setmana 'ls teniam preparada una lámina que se n' haurian llepat los dits.

Pero fillets, l' home proposa y Deu s' hi arronsa.

A la Governació 'ns van dir que *nones*; y com ara ni 'l recurs de sempre 'ns queda de explicar lo que representava aquell salerós dibuix, no 'ls podém dir ni tan siquiera que s' tractava de un gran criadero de sangoneras ahont una má *oculta* que tothom la coneix hi deixava anar un infelís Pagano al que xuclavan la sanch sens punt de repós las bestioletas *chupópteras*.

Res, no hi ha mes que resignarse.

** **

A Palma de Mallorca han dimitit... una friolera:

Lo governador civil.

Lo director de la Delegació del Banch de Espanya.

L' alcalde primer.

Los tinents de alcalde.

Alguns regidors.

Y amenassan ab la dimissió tots los empleats de l' Administració Económica en lo cas de que vulgan *distingirlos* ab lo cárrech d' executors d' embargs.

Si 'ls empleats, per etern ho fessin de tal manera, ¡jo 't flich! quina filoxera hauria eixit al govern.

** **

A *El Ampurdanés*, periódich de Figueras, se li ha imposat una multa de 600 pesetas, denuncia criminal y seqüestro per haber publicat un article demostrant la improcedencia de un regidor. Ab aquest motiu pregunta resignat y compungit lo malhaurat colega: ¿Quan se 'ns donará garrot?

No hi ha que desconfiar, company; que al pas que van los fusionistas, de mes verdas se n' maduran.

No cal dir que sentim lo percans de *El Ampurdanés*, y desitjém surti lo mes ben lliurat possible de las mans dels que 'ns fan felissos.

** **

Lo rector de Verdú declara que dona permis á las *Hijas de Maria* pera poguer anar al ball per las festas majors.

Sembla que aquesta determinació ha sigut presa al veure que també hi anavan contra 'l desitj del rector.

Pero 'l vicari, que deu ser un home que en materia de donas deu ficarshi tan com pot, protesta de aquesta *llibertat* y mou xibarrí al rector.

Fins avuy encara no se ha pogut saber del cert qui está mes ben inspirat per Deu.

Quan aixó estiga averiguat ja n' donarem noticias á nostres lectors.

Lo director del Huracan de Palma ha sigut condemnat á vuyt anys de presó major y á la multa de cinquantas pesetas.

Me vaig convencent que val més, en certs casos, dirse Cura Santa-Cruz que ser periodista.

** **

A Vilanova hi ha uns quants pollos... ab esperons, que solen divertir-se anant á las golfas de una casa de la platja desde allí ab una ullera de llarga vista s' entretenen en mirar las donas que 's banyan.

Per treurels la tal fatlera y sa gran tafanería, jo del arcalde, faria que se 'ls embargués la ullera.

** **

Nostre amich En Pepito Garlopa 'ns prega fem constar en LA TRAMONTANA, que per causas involuntarias no pot donar contesta aqueixa mateixa setmana á la poesia que se li dedicá en l' últim número del Eco de Badalona, y que tparará la falta en lo número vinent.

** **

Apenas va sortir á Sabadell un periódich ilustrat titolat Ja som quatre, que l' excelentísim arcalde senyor Vive, fuster privilegiat per unas persianas, y que no paga la cuota, me l' hi clavá mil pelas de multa y la suspensió del periódich.

¡Mosca!

També coman que 'l mateix senyor, al ensenyar-li una lámina en que s' hi veyá á n' ell pintat, exclamá: «Be: tots los grans homes ens hi veyém aixís.»

Be; es que aquest senyor no deu tenir vehins que l' alabin.

** **

A falta de altres, á Palma fan de périts en la qüestió dels embargs un armer de un regiment y un sastre de una companyia de soldats de tropa.

Jo d' ells hi posaria aquesta trinitat: un ranxero, un escolá y un presidari.

Y posar farien alló de la teologia de tres personas distintas y un sol home verdader...

Que fora 'l ranxero.

DOS SANT'S

(DÉCIMAS)

¡Qué 'm diuhon, qué 's ha semblat, d' aixó que LA TRAMONTANA ha publicat tan ufana, d' aquest Procés del Papat? ¡Que 's pensan qu' es un pecat to tenir un Pare sant queridas y amors en gran? Ell es lo cap dels católichs y dels romans apostólichs; y 'l cap... sol aná al devant.

Tampoch han d' estranyar gens que l' imitin capellans puig aquets, pera ser sants, fan com ell, sens cumpliments. —Y Sant era ell?—Imprudents, ¡se atreviran á duptarho? Basta sols per comprobarho aquest fet, que tant ho advera: va Papar més que Sant Perá; aná 'l cel, donchs, sens reparo.

Sent aixís, LA TRAMONTANA no se oposa de cap modo, á santificarlo en todo; al contrari, que ho demana. No mes, diu, de bona gana, que si sols un Sant no basta, esperin un poch més, hasta qu' un... Tupé, mori d' esglay: llavors fant Sants á Mastai, y á n' al ja famós Sagasta.

JOANET BRUT

Dimecres al dematí, mentres se celebraba la missa de sis en la iglesia de Sant Andreu de 'n Palomar, s' ensorrá la superba cúpula que rematava l' edifici, inaugurada y pot ser fins benhida després de la vuytada de Corpus.

Lo capellá celebrant, que sembla ja temia algun xiquet, al sentir cruixir la cúpula va corre darrera l' altar y fou l' únich que pogué salvar-se del tot.

Al cap de mitja hora de treballar en treure las runas, s' habian trobat cinch morts y 's creya n' hi hauria encara mes deasota. No cal dir que també hi ha molts ferits.

Encara sort que á la iglesia hi habia poca gent, á causa del naixent indiferentisme relligiós y de ser dia de seyna.

Nosaltres deplorém aquesta desgracia, encara que vingá á robustir un xich mes nostres principis en materia de relligió, y 'na concretém tan sols en recomanar que la tingan presenta en altres cassos á tots aquells llanuts que quan se ensorra ó s' incendia un teatro xafant infinitat de sers humans no tenen altre frase en sa boca, fins en plena cátedra del esperit sant, que la de:—¡LO CÁSTICH DE DEU!

** **

La Vespa, per no perdre la costum, nos dedica una renglera de sueltos dignes d' un carcatólich.

Y per no perdre la costum també, diu que fa tres setmanas nos rasquem de la fiblada que va darnos calumniant molt cristianament á M. Taxil.

Se necessita ser ben carlí per retreure la grossera calumnia de La Vespa després del document comprobant que publicarem.

Sort que La Vespa ja sab que per dir mentidas no hi ha 'ls set anys de purgatori, quan són ad majorem Dei gloriam y contra lliberals.

** **

Acabo de saber una noticia que m' ha deixat espenterrat.

Lo célebre capellá de Santa Cruz, aquell facinerós que durant la passada guerra civil contá 'l número de sos fets per lo de sos crims, aquell capellá que fou reclamat per assassino é incendiari pe 'ls tribunals ordinaris, acaba de ser reposat en sa rectoría y va altre vegada á dedicarse tranquilament á son ofici en temps de pau.

Verdaderament es cosa digne de contemplar veure un bandoler consagrando la hostia, ó un assassino en lo confessorari, donant l' absolució als que tingan la debilitat ó la ruquería de anar á agenollarse als peus de un tipo fidel representant del salvatjisme carcunda.

Doném lo nostre mes sentit pésam: al sentit comú, á la civilisació y á la decencia, y la mes coral enhorabona al rabiós periódich carca La Vespa.

** **

Lo rector de Cornellá fa unas quantas setmanas que desde la trona s' esbrava cada festa contra 'ls periódichs setmanals de Barcelona, dihent que deixin de llegirlos, puig son condemnats, y si no 'ls deixan (los periódichs) ell los excomunicaria (als feligresós).

Senyor rector, li demana ab gran prech la redacció, que si fa una excomunió no olvidi LA TRAMONTANA.

EPIGRAMAS

Va dir un dia unes Volent de pisos... Per viure incómod, jo; á sobre tinc un... que no 'm deixá anegar

De un saltarrión afamat tant va comorron Rosa, que sempre que 's al costat li demana ab ansietat que li doni alguna cosa.

Desde qu' es casat en Tano diu que al casé ja no hi vá, perque acabant de menjar li agrada tocá 'l piano.

Volent jugar á carambolas la Dolores y en Pico, ell posaba las bolas y ella seguía 'l taco.

Monma

A CARMETA

SONET

Densá que jo 't conech, oia, reparo que á tot vitxo vivent li trobas tacas, que 't burles de tothom per las butxacas, á darrera, al devant y ab tot descaro. Aixó es ben sapigut, no pots negarho; si fossis una noya de las macas podrias tirá avant ab las matracas; mes ara, tal com sta, no deus probarho. Lo dia que tu 't miris al mirall y 't vejis magre, prima, engroguehida, que la gracia ja 't cau garras avall, ab un nas que de grós passa de mida; jo crech que 't cuidaris del teu treball y no farás mes urina en la vida.

EMRICI MAYLINCH

ENDEVINALLA

Ab a, Uns bestia lo sol cantá Ab e, A terra n' hi sol habé Ab i, Lo que voldria per mi Ab o, Lo que me anomeno jo Ab u, Lo que no vol ser ningú.

BURRQUITO DE REUS

** **

CONVERSA

—¡Aquest be, com mes va, mes magre 's torna! —Aixó ray, majil. —¡Deu me 'n guard! —¡Per qué...? —Per qué me 'l va regalá la... —¡Qui? —¡Busquiú?

J. ROSSELLÓ

SOLUCIONS

A LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA 1.ª Tra-mon-ta-na—2.ª Ra-pé

GEROGLIFICH: Qui no té mal de caps se 'n busca.

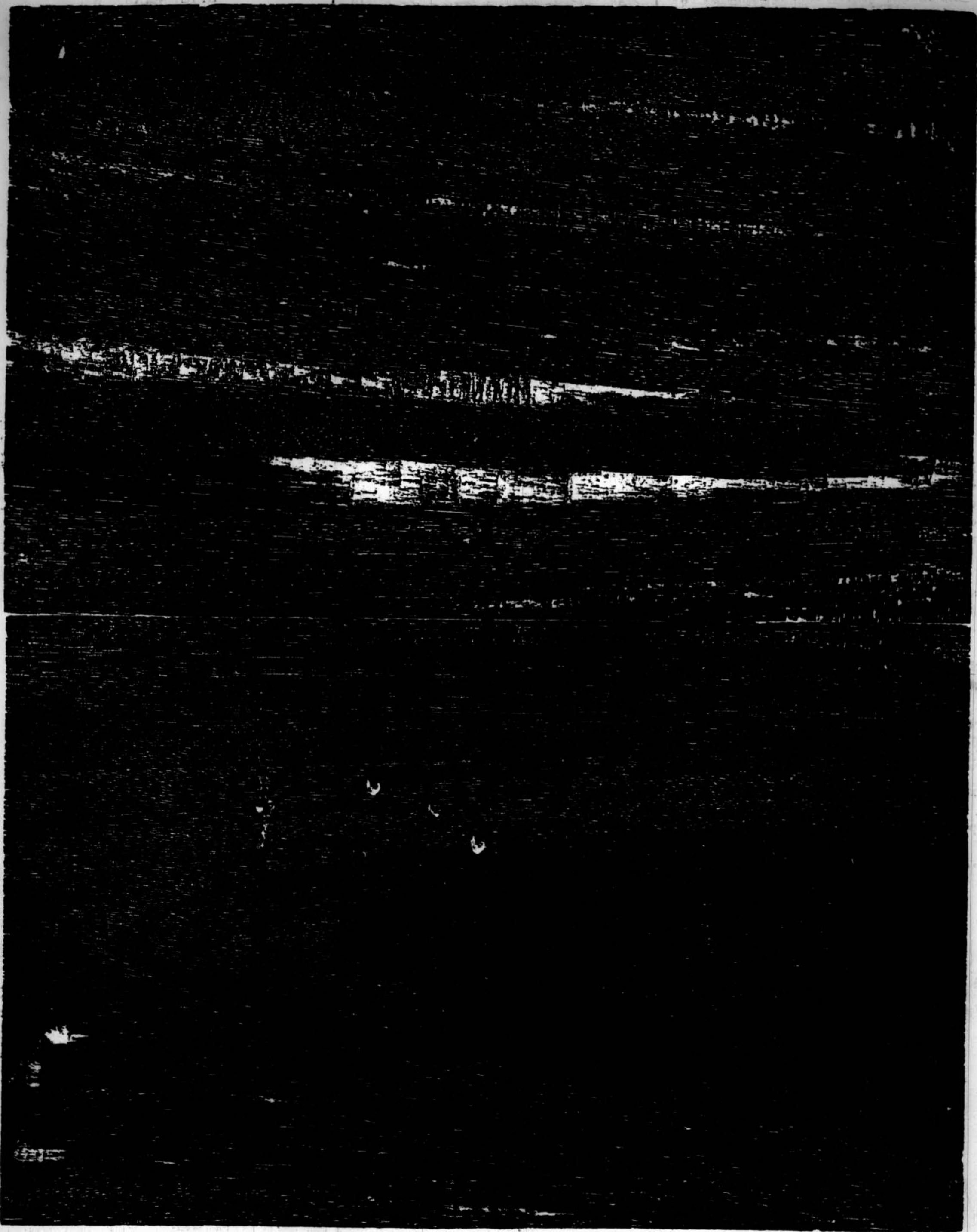
CORRESPONDENCIA

A. Garianda. Se aprofitará alguna coseta. Respecte á lo del corresponsal, passi per la redacció y 'n parlarém. || Manel Capdevila. També se aprofitará algo. || J. Cosmólich. La xarada regular. L' epigrama no hi arriba. || J. G. M. Avuy va. De lo qu' envia no podem prométreli res per ser un xich defectuós y per la molta abundancia que 'n tenim. || J. Roselló. Aniran los epigramas. Lo demés veurém. La poesia, si bé ab defectes, es regulareta. L' abundancia de aquesta mena de originals fa que no poguém insertarla. De la noticia gracias || A. Rata. L' epigrama es defectuós. || F. Olivé. Los epigramas qu' envia son de arguments molt gastats y tenen lo desenvollop defectuós. Dels tretze que a'udeix, n' hi ha tot just dos ó tres que pugan anar, que 's publicaran á son temps. || Ll. M. Aprofitarém algo. La poesia no fa. || Un visnet d' en Ganya. Las xaradas tercera y quarta mitj poden anar. Lo demés no fila. || J. Casellas. Molt bona intenció y argument te la poesia, pero 'l desenvollop es defectuós. || Pedralva. Molt arregladet mirarém de insertar-li á son temps alguna cosa. || Ganguil. Es molt dolent tot lo qu' envia. || Satanás. Res aprofita. || Aix a mplas. Si escrigués un xich més be, potser que sí.

ADMINISTRACIÓ.—Vich. A. P.—Rebuta los sellos. —|| —Espanya. J. S.—Rebuta la libranza.

Barcelona. Tipografía LA ACADEMIA, de Evaristo Ullastres

LA TRAMONTANA

La lámina de aquesta setmana va agafar una basca prop del Pla de Palacio, y ha mort desastrosament dintre las oficinas de la Gobernació civil